

#rauha

Koulumateriaali rauhasta alakoululle ja esiopetukseen

Esikuvallinen henkilö -sarja

Tavoitteet: Tutustua tunnettuihin rauhantekijöihin ja kansainväliseen rauhantyöhön sekä huomata, että jokainen voi omalla toiminnallaan edistää rauhaa lähellään ja kaukana.

Sopii: rauha- ja ihmisoikeuskasvatukseen sekä historian ja yhteiskunnallisten asioiden tuntemuksen edistämiseen esi- ja alkuopetuksessa, soveltaen myös myöhemmillä luokka-asteilla eri oppiaineissa. Sopii erityisesti teematyöskentelyksi kansainväliseen rauhanpäivään 21.9. ja Martti Ahtisaari -päiviin, jotka sijoittuvat Martin päivän ympärille 10.11.

Kesto: 15-30 min riippuen keskusteluun ja mahdollisiin lisätehtäviin käytetystä ajasta

Kolme elämäkertaa perustuvaa tuntityöskentelyä kolmesta Nobelin rauhanpalkinnon saaneesta henkilöstä:

1. Henri Dunant, Punainen risti ja Punainen puolikuu –järjestöjen perustaja
2. Martin Luther King Jr., mustien ihmisoikeustaistelija
3. Martti Ahtisaari, rauhanneuvottelija, Suomen presidentti

ESIKUVALLINEN HENKILÖ

Henri Dunant

TARVIKKEET

- vihreä aluskangas, jonka päälle esineet asetellaan kertomuksen edetessä
- kuva Henri Dunantista*
- Punainen Risti -järjestön tunnukset*
- Sveitsin lippu/kuva*
- valokuva Nobel-palkinnosta*
- sideharsorulla

Levitä vihreä liina ja laita kuva Henri Dunantista keskelle.

Tänään muistamme Henri Dunant -nimistä henkilöä. Hän sai aikaan tärkeän sopimuksen, jolla huolehditaan lähimmäisistä.

Laita liinalle kuva punaisesta rististä.

Et ole ehkä kuullut hänen nimeään kovin usein, mutta aina kun kuljet liikenteessä ja näet sairaalan merkin, punaisen ristin, hänet voisi muistaa. Henrin ansiosta sairaalan merkki on punainen risti.

Laita liinalle Sveitsin lippu.

Henri syntyi 190 vuotta sitten Sveitsissä. Tämä on Sveitsin lippu. Mitä samanlaista siinä on kuin sairaalan merkissä? Henrin äiti ja isä olivat hartaita kristittyjä. He opettivat Henrin huolehtimaan toisista ihmisistä.

Laita liinalle sideharsorulla.

Aikuisena Henri joutui matkalla ollessaan sodan keskelle. Hän järkyttyi, kun kukaan ei huolehtinut sotilaista, joilla oli haavoja. Hän kiersi talosta taloon ja pyysi ihmisiä mukaansa. He menivät yhdessä hakemaan haavoittuneet kirkkoon ja hoitivat heitä siellä.

Osoita sormella jo liinalla olevaa Punaista Ristää ja lisää liinalle Punainen Puolikuu ja Punainen Kristalli.

Henristä oli tärkeää, että kaikkia autettiin riippumatta siitä, kenen puolella he olivat tai mitä he asioista ajattelivat. Hän teki työtä, että eri maat sopisivat siitä, että sodasta kärsiviä pitää auttaa. Hänen työnsä ansiosta sellaiset sopimukset saatiin aikaan.

Syntyi myös järjestöt, joiden kautta tavalliset ihmiset voivat auttaa. Järjestön nimi on suurimmassa osassa maailmaa Punainen Risti. Joissain maissa sitä kutsutaan Punaiseksi Puolikuuksi ja joissain Punaiseksi Kristalliksi, mutta kaikkialla tehtävänä on auttaminen.

Laita liinalle kuva Nobelin rauhanpalkinnosta

Henrin työtä arvostettiin niin paljon, että kun ihmiset halusivat antaa jollekin erityisen palkinnon työstä rauhan saavuttamiseksi maailmaan, Henri Dunant sai tuon palkinnon vuonna 1901. Se oli ensimmäinen Nobelin rauhanpalkinto ikinä.

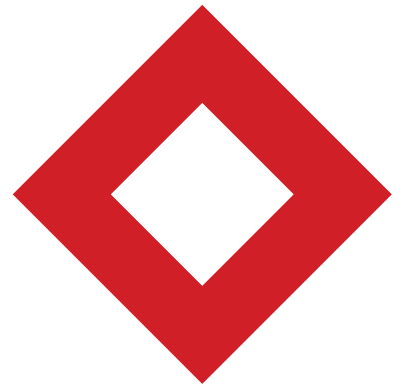
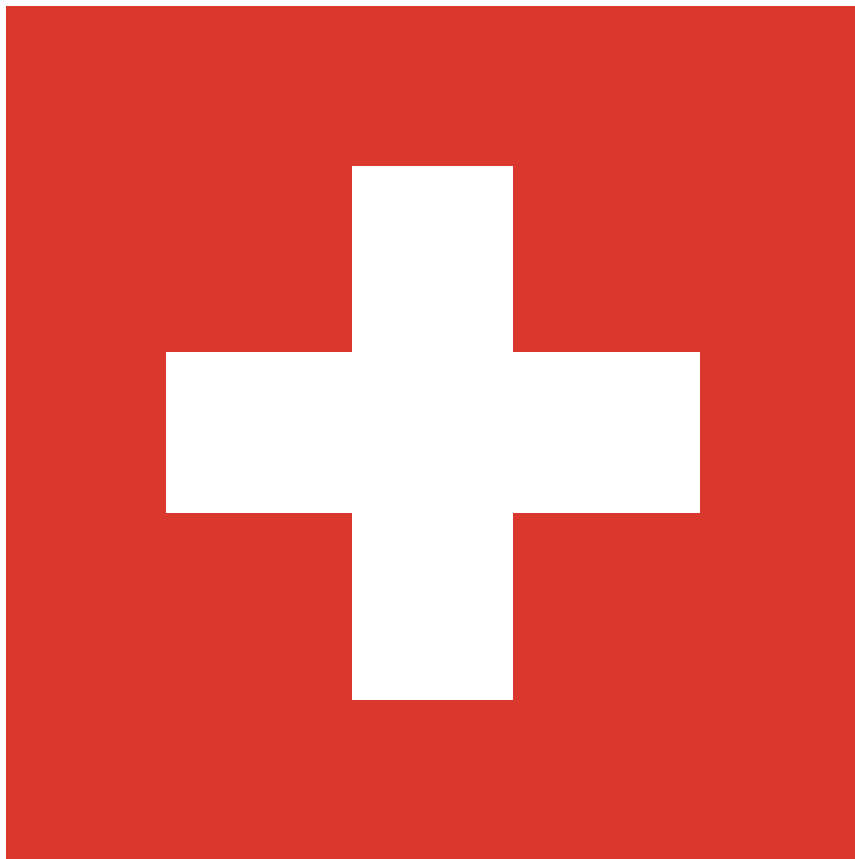
POHDI

- Mistä sinä pidit tässä kertomuksessa eniten?
- Oletko nähnyt jossain tällaisen punaisenristin - entä puolikuun tai kristallin?
- Miten sinä voit auttaa, jos näet, että joku on loukannut itsensä?

Pohdinnan lisäksi lasten kanssa voidaan harjoitella ensiaputaitoja, kuten 112 soittamista tai laastarin laittoa. Mukaan kannattaa kutsua ensiaputaitoinen henkilö, jotta ohjeet menisivät oikein. SPR:n verkkosivuilta löytyy hyvää materiaalia www.punainenristi.fi/koulusivut/opetusmateriaalit/alakouluille/ensiaputerveys-ja-hyvinvointi

* Löytyvät myös materiaalista

ESIKUVALLINEN HENKILÖ

Martin Luther King Jr.

TARVIKKEET

- avonainen laatikko, johon kaikki mainitut esineet voi laittaa esille
- vihreä aluskangas, jonka päälle esineet asetellaan kertomuksen edetessä
- kuva Martin Luther Kingistä*
- kuva tuoleista*
- Luther-ruusun kuva*
- kuva King Memorial Baptist Churchista*
- valokuva Nobel-palkinnosta*
- musta risti ikävän kuoleman merkiksi*

Levitä vihreä liina ja laita kuva Martin Luther Kingistä keskelle.

Tämä on kertomus pastori Martin Luther Kingistä. Hän syntyi 15.1.1929 ja kuoli 4.4.1968. Martin Luther Kingillä ei ole meidän kalenterissamme omaa muistopäivää, mutta hänen kotimaassaan Yhdysvalloissa on aina vuoden kolmas maanantai vapaapäivä, jotta ihmiset muistaisivat hänet, jolla oli suuri unelma vapaudesta.

Laita liinalle kuva mustasta ja valkoisesta tuolista.

Siihen aikaan Yhdysvalloissa, ja monessa muussakin maassa, ihmisten ihonväri vaikutti kummallisiin asioihin. Siellä oli laki, jonka perusteella valko- ja mustaihoisia sai kohdella eri tavalla. Lain mukaan musta parturi ei saanut leikata valkoisen naisen hiuksia, eivätkä mustat ja valkoiset lapset saaneet olla samassa koulussa, joissain paikoissa mustia ja valkoisia ihmisiä kiellettiin jopa pelaamasta lautapelejä yhdessä. Valkoiset eivät edes halunneet istua samoilla tuoleilla mustien ihmisten kanssa. Tämä oli monien mielestä todella epäreilua.

Kerran kun isä ja poika King olivat ostoksilla kenkäkappassa, kauppias määräsi heidät siirtymään valkoisten puolelta mustille tarkoitettuihin tuoleihin. Silloin poika näki isänsä ensimmäistä kertaa tosi vihaisena. Isä oli sanonut jotain siihen tapaan, että vaikka hän eläisi kuinka vanhaksi, hän ei tulisi koskaan hyväksymään noita määräyksiä. Poika ei koskaan unohtanut isänsä sanoja ja sitä, miltä kenkäkappassa oli tuntunut olla. Muisto antoi hänelle voimaa taistella oikeudenmukaisuuden puolesta.

Oikeastaan pojan nimi oli silloin vielä Mikael King Junior ja isän nimi Mikael King Senior. Mutta sitten isä lähti pitkälle matkalle. Hän halusi käydä Jerusalemissa ja tutustua myös Eurooppaan.

Laita liinalle kuva Luther-ruususta.

Sillä matkalla isä meni myös Saksaan, Wittenbergiin, ja hänelle kerrottiin, kuinka se Martti Luther, jonka mukaan Suomen luterilainen kirkko on saanut nimensä, taisteli aikoinaan hyvän puolesta.

Isä King innostui Lutherista niin paljon, että hän päätti muuttaa oman ja poikansa nimet. Siitä lähtien isä oli Martin Luther King Senior ja poika Martin Luther King Junior. Poika oli 5-vuotias, kun hän sai kuulla isältään, mitä Martti Luther oli yli 400 vuotta sitten saanut aikaan löydettyään Raamattua Jumalan rakkauden, jota ei tarvitse ansaita.

Totutelllessaan uuteen nimeensä Martin Luther King Junior totutteli myös ajatukseen, että hänelläkin oli oma tehtävä taistella hyvän puolesta. Mutta mikä se tehtävä olisi?

Laita liinalle kuva Montgomeryn Dexter baptistikirjosta.

Martin valmistautui tehtäväänsä käymällä koulua ja opiskelemalla. 25-vuotiaana hänet kutsuttiin baptistikirkon papiksi niin kuin hänen isänsäkin oli ollut. Kirkko oli Montgomery-nimisessä kaupungissa. Vuotta aiemmin hän oli mennyt naimisiin Corettanimisen tytön kanssa. He saivat neljä lasta, kaksi tyttöä ja kaksi poikaa. Heillä oli myös hyviä ystäviä.

Eräs heistä, Rosa Parks, tuli kuuluisaksi, kun hän kieltäytyi luovuttamasta omaa paikkaansa bussissa valkoiselle miehelle. Siitä alkoi oikea bussikapina. Martin ja moni muu auttoi Rosaa. He olivat kansalaisoikeustaistelijoita. He tekivät vastarintaa, mutta eivät koskaan lyöneet tai satuttaneet muita. He vaan kerta kaikkiaan kieltäytyivät suostumasta epäoikeudenmukaisiin asioihin.

Lopulta Yhdysvaltojen lait muutettiin niin, että kaikkia ihmisiä pitää oikeasti kohdella samalla tavoin. Mutta kesti pitkään ennen kuin ihmiset oikeasti alkoivat toimia lakien mukaan. Oikeastaan se taistelu jatkuu vieläkin.

Laita liinalle valokuva Martin Luther Kingistä ja Nobelin rauhanpalkinnosta.

Monet ihmiset muistavat Martin Luther Kingin puheen, jossa hän sanoi monta kertaa ”Minulla on unelma”. Se on jopa valittu sen vuosisadan parhaaksi puheeksi. Martin puhui suurelle joukolle ihmisiä ja puhe myös kuvattiin ja sen ovat kuulleet miljoonat ihmiset.

Martin unelmoi itse ja saa muutkin unelmoimaan ajasta, jolloin pidetään itsestään selvänä ihmisten tasa-arvoisuutta ja sitä, että kaikki voivat istua samassa pöydässä kuin sisarukset. Hän unelmoi vapaudesta ja oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että kaikki lapset voivat leikkiä yhdessä välittämättä ihonväristä.

Hän unelmoi siitä, että kaikki ihmiset lopulta laulaisivat yhdessä: Vihdoin olemme vapaita! Sillä puheella oli niin suuri vaikutus, että lait alkoivat oikeasti muuttua. Tärkeät

* Löytyvät myös materiaalista

Martin Luther King Jr.

ihmiset halusivat kiittää Martin Luther Kingiä ja hän sai 1964 Nobelin rauhanpalkinnon.

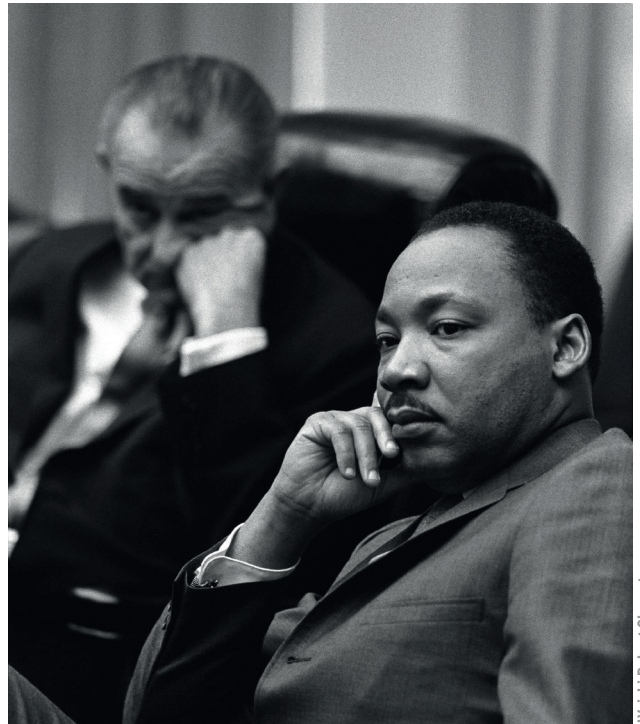
Laita liinalle musta risti.

Martin sai paljon aikaan, koska hän auttoi ihmisiä toimimaan yhdessä. Hän tiesi, ettei maailma tulisi olemaan täysin vapaa ja rauhallinen hänen elinaikanaan. Mutta hän tiesi myös, että jos hän pelkäisi liikaa, maailma ei tulisi koskaan paremmaksi.

Hän tiesi, ettei isänsä esikuva, saksalainen Martti Luther, saanut unelmiaan valmiiksi. Hän muisti, ettei edes Mooses, jonka kerrotaan johtaneen kansaa autiomaassa, päässyt itse luvattuun maahan, vaikka hän vaelsi vuosikymmeniä autiomaassa Egyptin orjuudesta lähdettyään.

Martin Luther King tiesi myös, etteivät kaikki pitäneet hänen unelmastaan. Oli ihmisiä, jotka tahtoivat lopettaa hänen työnsä. Sitten tapahtui jotain kamalaa.

Vuonna 1968, huhtikuun 4. päivänä Martin oli tukemassa ihmisiä, jotka lakkoilivat huonojen työolojen vuoksi. Päivä päättyi murheellisesti. Hänen vastustajansa onnistuivat juonessaan. Martin kuoli, koska joku ampui häntä. Se oli hyvin surullista ja pelottavaa. Mutta surun vuoksi Martin Luther Kingiä ei koskaan unohdettu, vaan muut jatkavat hänen työtään. Hän on edelleen se, jolla on unelma vapaudesta, jonka me voimme yhdessä toteuttaa.

Jyoichi Robert Okamoto

Martin Luther King Jr. ja Yhdysvaltojen presidentti Lyndon B. Johnson

POHDI

- Oletko kuullut ennen tämän tapaista kertomusta? Millainen se kertomus oli? Mikä tällaisessa kertomuksessa on sinun mielestäsi tärkeää?
- Jos sinä ottaisit uuden nimen, niin mikä se olisi? Millaiseen taisteluun hyvän puolesta tuo nimi sinua kannustaisi?
- Onko Martinin unelma kaikkienihmisten vapaudesta jo toteutunut? Mikä mahtaa olla sinun unelmasi?

USKONNONOPETUKSEEN

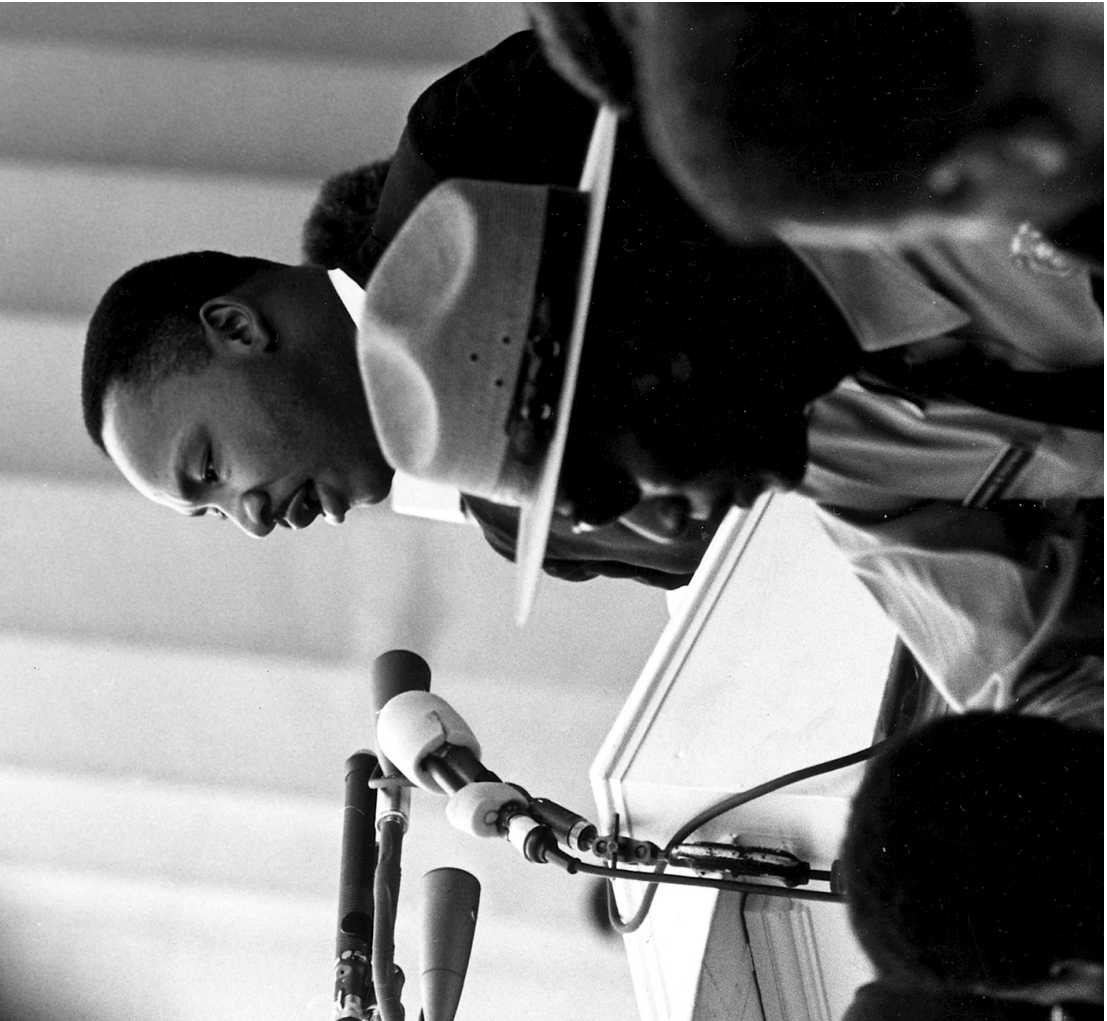
King sai inspiraationsa lauluista, spirituaaleista, joita laulettiin erityisesti mustien amerikkalaisten kirkoissa. Laulut käsittelevät usein sitä, kuinka Jumala vapauttaa ihmiset orjuudesta ja sorrosta. Laulakaa Martin Luther Kingiin liittyviä lauluja ja keskustelkaa niistä. Näitä ovat esimerkiksi:

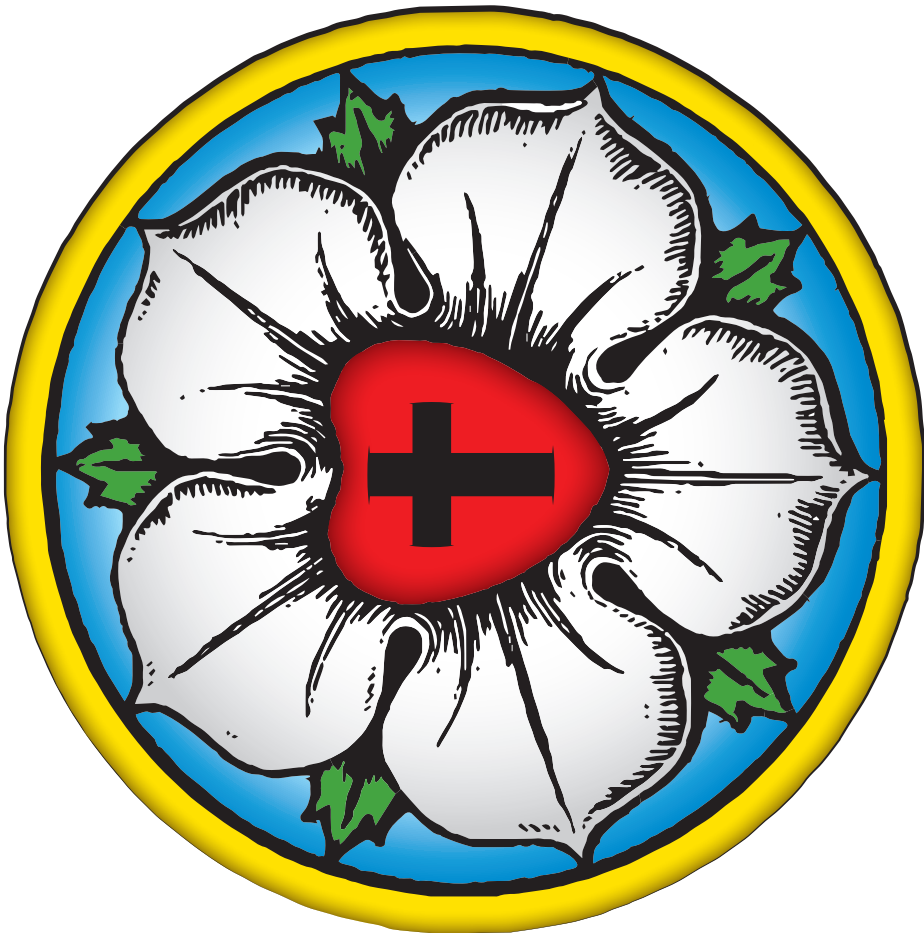
- Martin Luther Kingin laulu (Nuoren seurakunnan veisut)
- Nobody knows the trouble I've seen (suom. Kukaan ei tunne tuskaan)
- Free at last.

Lukekaa psalmi 34:12-23 ja pohtikaa, miten se liittyy Martin Luther Kingin tarinaan.

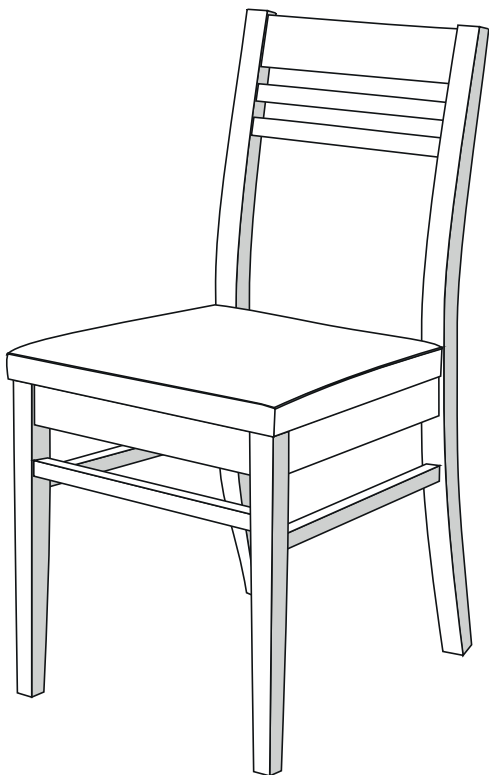

Carol M. Highsmith

ESIKUVALLINEN HENKILÖ

Martti Ahtisaari

TARVIKKEET

- vihreä aluskangas, jonka päälle esineet asetellaan kertomuksen edetessä
- kuva Martti Ahtisaaresta*
- Pakistanin, Namibian, Kosovon, Sambian, Tansanian, Mosambikin ja Indonesian liput*
- Suomen valtiolippu*
- YK:n lippu*
- valokuva Nobel-palkinnosta*
- Valokuva Sovinnon kyyhky -lasilinnusta*
- Pieni matkanyytti, jonka voi koota vaikkapa huivista

Levitä vihreä liina ja laita kuva Martti Ahtisaaresta keskelle.

Tämä on kertomus presidentti Martti Ahtisaaresta, joka on ainoa suomalainen Nobelin rauhanpalkinnon saaja. Martti Ahtisaari on auttanut ihmisiä sovintoon monessa maassa. Häntä muistetaan marraskuussa Martin päivän aikoihin.

Martti syntyi juhannuksen aikoihin 1937 Viipurissa. Siihen aikaa kaupunki kuului Suomeen, nykyään se on osa Venäjää.

Laita liinalle pieni matkanyytti.

Kun Martti oli kaksi vuotta ja viisi kuukautta vanha, syttyi Suomessa sota. Martin Oiva-isä oli sotilas, eikä hän ollut silloin kotona. Tyyne-äiti pakkasi ruokaa viideksi päiväksi, huovan, ruokailuvälineet, yhdet alusvaatteet, sukkaa, pyyheliinan ja saippuaa. Siis vain välttämättömimmät tavarat, jotka jaksoi itse kantaa ja lähti Martin kanssa Viipurin rautatieasemalle. Siellä pakattiin junat tupaten täyteen pakenevia ihmisiä. Lopulta Martti-vauva ja Tyyne pääsivät turvaan.

Sodassa oli monta vaihetta. Martti ja Tyyne-äiti joutuivat lähtemään pakomatkalta monta kertaa. Onneksi aina löytyi ihmisiä, jotka auttoivat ja antoivat suojaa. Viimein sota loppui. Martti oli silloin 7-vuotias. Isä palasi perheensä luo ja he muuttivat ensin Kuopioon ja sitten Ouluun. Siellä Martti kasvoi aikuiseksi ja hän opiskeli opettajaksi. Hän halusi myös nähdä maailmaa.

Laita liinalle Pakistanin lippu.

20-vuotias Martti huomasi lehdessä ilmoituksen, että Pakistanissa tarvittaisiin opettajaa johtamaan liikuntaopistoa. Hän lähti matkaan ja teki kovasti työtä pakistanilaisten lasten auttamiseksi. Ja se oli vasta alkua. Monet huomasivat, että Martti osasi auttaa riidoissa olevia ihmisiä selvittämään asioitaan ja rakentamaan rauhaa. Martti Ahtisaaresta tuli rauhanneuvottelija.

Laita liinalle mainittujen maiden liput.

Hän teki tätä työtä Tansaniassa, Sambiassa, Somaliassa, Mosambikissa ja Namibiassa.

Laita liinalle YK:n lippu.

Hän työpaikkansa oli välillä YK:ssa New Yorkissa, välillä hän oli taas Suomessa. Hänen vaimonsa Eeva ja poikansa Marko kulkivat paljon hänen mukanaan.

Laita liinalle Suomen valtiolippu.

Vuonna 1994 Martti Ahtisaaresta tuli Suomen presidentti. Presidentti Ahtisaari oli erityisen taitava hoitamaan Suomen suhteita muihin maihin. Se onkin presidentin tärkeä tehtävä. Kun kuuden vuoden kuluttua valittiin uusi presidentti, Martti jatkoi rauhanvälittäjän tehtäviä maailmalla.

Laita liinalle mainittujen maiden liput.

Hän auttoi ihmisiä rakentamaan rauhaa Indonesiassa. Hän auttoi ihmisiä rakentamaan rauhaa Kosovossa.

Laita liinalle kuva Nobelin rauhanpalkinnosta.

Hän auttoi niin monia ihmisiä rakentamaan rauhaa, että hänelle myönnettiin 2008 Nobelin rauhanpalkinto. Hän oli silloin 70-vuotias ja edelleen innokas jatkamaan rauhantöitä.

Laita liinalle kuva Sovinnon kyyhkystä.

Nykyään hänen kunniaakseen vietetään Martin-päivän aikoihin Ahtisaari-päiviä. Silloin harjoitellaan sovinnon tekemisen taitoja varsinkin kouluissa. Sovinnon kyyhky-palkinto annetaan koululaiselle, joka on erityisen taitava sovinnon rakentamisessa.

Nyt Martti Ahtisaari 80-vuotias ja hän on jäämässä eläkkeelle, mutta hän on innostanut monia ihmisiä, myös lapsia ja nuoria jatkamaan rauhanvälittäjän työtä.

?

POHDI

- Mistä pidit eniten tässä kertomuksessa?
- Mikä tässä oli kaikkein tärkeintä?
- Oletko ollut koskaan tilanteessa, jossa olisi tarvittu rauhanneuvottelijaa?
- Oletko sinä osannut joskus rakentaa rauhaa?

Ahtisaari-päivien materiaaleissa on koululaisille sopivia harjoitteita. Katso www.ahtisaaripaiva.fi

iittala.com

Johannes Jansson/norden.org

